

CONCEPT Landbouw bijeenkomst 1 maart 2024 winning Kruisland

Sprekers:

5.1.2.e 5.1.2.e Royal Haskoning DHV en projectleider voor het opstellen van de milieueffectrapportage (MER).

- Proces van de MER, waar staan we nu en wat is het vervolg.

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e provincie Noord-Brabant.

- Rol van de provincie voor drinkwater.

5.1.2.e 5.1.2.e provincie Noord-Brabant.

- Toelichting op de beschermingszones en boringsvrije zone.

5.1.2.e 5.1.2.e Brabant Water

- Toelichting op het werk van Brabant Water en de urgentie en noodzaak voor een nieuwe winning

5.1.2.e 5.1.2.e Brabant Water.

- Toelichting op de bodemopbouw, plaats van de boring en geohydrologie.

De slides behorende bij dit verslag geven weer wat er toegelicht is. Ter aanvulling staan in dit verslag de gestelde vragen en antwoorden.

Algemeen:

Brabant Water wil 3,5 miljoen m³ water per jaar onttrekken uit de grond onder een perceel aan de Engelseweg in Kruisland om er drinkwater van te maken. Brabant Water heeft dit perceel gekocht, en daarna is een pompproef uitgevoerd. Daaruit bleek dat de bodem geschikt is en het grondwater van de gewenste kwaliteit is. Voor het onttrekken van grondwater zijn putten nodig. Ook moet een leidingtracé aangelegd worden naar het drinkwaterproductiebedrijf in Wouw. Voor dit plan is een vrijwillige m.e.r.-procedure gestart. De eerste stap, de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is gepubliceerd en er zijn zienswijzen ingediend door zes partijen. De provincie als coördinerend bevoegd gezag heeft een reactie gegeven op deze zienswijzen.

Royal Haskoning DHV is op dit moment voor de m.e.r.-procedure de laatste onderzoeken aan het doen en schrijft het feitelijke milieueffectrapport (MER).

Vragen en opmerkingen op de presentaties van de provincie

Boringsvrije zone

Voor hoe lang gaan deze zone en de beperkingen gelden? Kan ik deze 'rechten' aan de volgende generatie doorgeven?

Provincie: zolang er maximaal 3,5 miljoen m³ water per jaar gewonnen wordt, blijft het gebied een boringsvrije zone en dus geen grondwaterbeschermingsgebied. De beperkingen van een boringsvrije zone blijven van toepassing.

Kan de wetgeving nog veranderen?

Provincie: wetgeving kan veranderen. Voor deze zones zijn de regels al heel lange tijd niet gewijzigd en de provincie verwacht ook geen wijziging in de komende jaren.

Provincie: er zijn vaste regels over wanneer de beschermingszone een grondwaterbeschermingsgebied moet zijn of wanneer volstaan kan worden met een boringsvrije

zone. Bepalend hiervoor is dat er een goede, ononderbroken kleilaag in de bodem aanwezig is, Daardoor is het effect van wat aan de oppervlakte plaatsvindt minder groot.

Wat gebeurt er met de beschermingszone als er meer water gewonnen gaat worden?

Provincie/Brabant Water: Brabant Water mag na verlening van de vergunning maximaal 3,5 miljoen m³ water winnen per jaar. De winning is aan strenge eisen gebonden en wordt goed gecontroleerd. Bij een uitbreiding van de winning zal waarschijnlijk wel een beschermingszone ontstaan. Brabant Water is niet van plan om meer te gaan onttrekken dan 3,5 miljoen m³ per jaar. Dit mede vanwege technische beperkingen; de transportleidingen en de zuivering in Wouw worden niet gebouwd voor meer dan 3,5 miljoen m³ per jaar. Bij een grotere onttrekking is sprake van potentieel grotere risico's op effecten aan maaiveld op Natura 2000-gebieden en op het aantrekken van zout grondwater.

Uitbreiding van de winning en andere bronnen

Brabant Water heeft eerder onderzocht op welke plaats goed water gewonnen kan worden, dat blijkt in Kruisland te zijn. Er wordt gesteld dat er tot 9 miljoen m³ per jaar onttrokken kan worden. Dat kan misleidend zijn, ook omdat dit eerder door een medewerker van Brabant Water is gezegd. Gaat Brabant Water echt niet meer onttrekken dan 3,5 miljoen m³ per jaar?

Brabant Water: we hebben nu een dreigend tekort aan drinkwater in West-Brabant. Daarom zoeken we naast deze nieuwe winning ook aanvullende bronnen in de vorm van diep brak grondwater en zeewater. We willen over plusminus 10 jaar drinkwater uit zeewater winnen, wat een opschaalbare bron is. Daardoor kunnen we voor langere tijd voldoende drinkwater maken.

De provincie wil niet dat de totale vergunningruimte van Brabant Water toeneemt. Extra winning in West-Brabant is onvermijdelijk. Daarom moet Brabant Water elders vergunningruimte inleveren. Ook hebben Brabant Water en de provincie met elkaar afgesproken dat de totale hoeveelheid grondwater die door Brabant Water gebruikt wordt, niet groter is dan afgesproken.

De commissie MER adviseert om te onderzoeken of er meer water kan worden onttrokken. Hoe gaat de provincie daarmee om?

Provincie: de provincie kan een advies van de commissie MER niet zomaar negeren. Daarom worden er verschillende scenario's in het MER uitgewerkt. In de praktijk gaat Brabant Water niet meer onttrekken dan 3,5 miljoen m³ per jaar. De vergunning zal dan ook 3,5 miljoen m³ per jaar betreffen.

5.1.2.e wil garantie dat er de komende 20 jaar geen toename van de winning komt.

Provincie: We begrijpen de behoefte aan zekerheid. Een absolute garantie is echter niet te geven. Er kan geen voorschot genomen worden op de toekomst en op politieke besluitvorming, nu en in de toekomst.

Waarom nu geen zeewater winnen?

Brabant Water: dit duurt een lange tijd, er zijn veel vergunningen voor nodig. We hebben op kortere termijn een extra drinkwaterbron nodig in West-Brabant.

Brak water winnen in Drongelen: welk gebied is dat?

Brabant Water: deze locatie ligt in de gemeente Altena over de dijk aan de Maas. Brabant Water gaat daar vanuit 250 meter diepte het (brakke) water halen. De eerste putten voor de proef worden op dit moment geboord.

Bestaande putten

Cosun heeft een put, met een pomp, net buiten de boringsvrije zone. Wat voor effect heeft dit?

Deze put ligt buiten de boringsvrije zone en deze onttrekking is meegenomen in het grondwatermodel.

Wat gebeurt er met de bestaande putten in het gebied?

Provincie: binnen de cirkel van de boringsvrije zone mag de kleilaag niet doorboord worden. Dat is niet uniek voor de boringsvrije zone. In heel Brabant mag de kleilaag niet doorboord worden voor gesloten bodemenergiesystemen en drinkwaterputten. Bestaande (vergunde, legale) putten in het gebied mogen op die plek blijven. Als er een nieuwe put moet komen, moet de kleilaag gedicht worden en moet de put uitkomen boven de kleilaag.

Het is simpel om de winning later uit te breiden. Als er vanuit maatschappelijk belang uitbreiding moet komen, heeft de provincie een gemakkelijke aanleiding.

Brabant Water: dat zal dan een nieuwe vraag zijn. De hele vergunningprocedure moet dan opnieuw, met alle bezwaarmogelijkheden die daarbij horen. De productiecapaciteit in Wouw moet worden uitgebreid en de leidingen moeten worden vervangen. De milieueffecten moeten opnieuw in beeld worden gebracht, met als gevolg misschien ook een mer-procedure.

Waarom zoeken jullie alleen maar in landbouwgebied? Landbouw is altijd de klos.

Provincie: we hebben 38 winplaatsen voor drinkwater, en 25 onttrekkingen voor industrie. Die zijn verspreid over Brabant, en ook verspreid over natuurgebieden, landbouwgebieden en stedelijk gebied. Voor deze nieuwe winning is vooral gezocht naar gebieden waar de effecten van droogteschade deels gedempt worden door de aanwezigheid van oppervlaktewater. Dan kom je uit in kleigebieden, of op de overgang van zand naar klei. De verdroging op de zandgronden is een probleem voor alle functies die van grondwater afhankelijk zijn, ook de landbouw.

Waarom in Kruisland?

Waarom wil men juist in Kruisland water gaan winnen?

Brabant Water is in 2019 mee gestart met het zoeken naar een goede plek. Er werd een zoekgebied buiten Natura 2000 gebieden en natte natuurplek gezocht, evenals buiten het gebied met een risico op verzilting. We wilden een winning vlakbij de zuiveringslocatie in Wouw voor het ruwe water. Tot slot is het peilgestuurde gebied een voordeel voor de winning, hierdoor zijn de effecten op verlaging van de grondwaterstand beperkt.

Waarom levert Brabant Water, water aan Evides voor de drinkwatervoorziening in midden Zeeland? Kan dat water niet naar West-Brabant toe?

Brabant Water: Evides koopt water van ons, het is een langdurig contract. Evides heeft ook een relatief watertekort voor Zeeland. Als we dat water zelf gebruiken verschuiven we het probleem.

Plan Koekoek, is daar water naartoe gegaan vanuit winning Breda?

Er is geen winning in Breda, plan Koekoek is ons niet bekend. Graag een nadere duiding.

Waterbesparing

Brabant Water staat voor duurzaam drinkwater. Is het systeem waarin we drinkwater gebruiken voor toiletspoeling en tuinen sproeien wel houdbaar? Brabant Water is niet alleen op zoek naar meer water of aanvullende bronnen. Eén van de doelen is om waterbesparing te stimuleren bij particulieren en industrie. Dat is erg moeilijk, met name om de gedragsverandering te krijgen. Mensen gaan niet snel besparen. De besparing vanuit de stijgende gasprijs, waardoor mensen korter gingen douchen is inmiddels weer voorbij. Mensen douchen weer als vanouds. Een grijswatersysteem (waarbij een deel van het afvalwater opnieuw wordt gebruikt) is heel erg duur om aan te leggen.

Dan moet men het drinkwater veel duurder maken.

De waterprijs heeft effect op het gedrag, maar dan moet deze 20 keer de huidige prijs worden om enig effect te krijgen. Het besparend effect vanwege de hoge gasprijs in het afgelopen jaar omdat er minder werd gedoucht, is weer verdwenen.

Waarom moet er grondwater gebruikt worden als koelwater voor de industrie?

Provincie: bij grondwaterwinning van meer dan 150.000 m³ per jaar is de provincie bevoegd gezag. Er zijn 25 bedrijven in Brabant met een vergunning. In totaal gaat het om een onttrekking van 18 miljoen m³ per jaar. Voorbeeld zijn bierbrouwers, frisdrank industrieën etc. In 2021 is een ronde gemaakt om deze te stimuleren om op vrijwillige basis te besparen. Met drie bedrijven zijn afspraken gemaakt om minder grondwater te onttrekken dan volgens de vergunning mag. Nu is de provincie met de overige bedrijven in gesprek, dat zijn langjarige trajecten tot 2040. Er zijn dilemma's, bijvoorbeeld met koelwater. Dit vervangen door luchtkoeling kost meer elektriciteit en dat krijgen bedrijven ook niet zomaar vanwege netcongestie. Ook kijken zij naar koelen met oppervlaktewater of ander water. Dat vergt investeringen en is een transitie op zich.

Brabant Water biedt waterscans aan bij de industrie, onder andere in Bergen op Zoom. Uit te breiden naar meer bedrijven in Noord-Brabant.

Presentatie 5.1.2.e

Brabant Water mag geen water leveren met een zoutgehalte van meer dan 150 ml/liter. Oude kreken liggen dicht bij het gebied die zout zijn. Deze liggen één kilometer van de proefboring af, op basis van de data nu hebben we nauwelijks aantrekkend effect van zout.

U heeft het over toestroom van water.

5.1.2.e dit komt voornamelijk uit het zuiden en dat is zoet.

Waarom denkt u dat er meer water uit het zuiden komt dan het noorden?

5.1.2.e met een grondwatermodel is berekend, welk water aangetrokken wordt als de put aan staat. Het water komt voornamelijk uit het zuiden en is zoet. Brabant Water verwacht geen zout water uit het noorden omdat dit in een andere laag zit. Dit wordt uitgewerkt in het MER.

Er zijn seizoensinvloeden. Bij 3,5 miljoen m³ per jaar is de onttrekking 400 m³/uur gemiddeld. In droge periodes zoals de zomer is er meer waterbehoefte, dus wordt er meer water onttrokken dan in de winter.

Waarom boren jullie niet dieper en halen jullie het zout uit dat water?

Antwoord: voor het winnen van brak water klopt het, dat er minder kans is op droogteschade. De bedoeling van de winning in Altena (kern Drongelen) is dat we veel water kunnen onttrekken. De techniek om dit water zoet te maken (omgekeerde osmose) kost wel veel stroom.

Nulmeting zetting: net als in Groningen?

Brabant Water: dat is een andere casus.

5.1.2.e geeft uitleg over de pompproef: Brabant Water heeft een maand lang 100 m³/ uur onttrokken. Daarbij is ervan uitgegaan dat niemand anders iets onttrekt. In de zomer wordt meer (beregenings)water onttrokken dan in de winter. Daarom deden we de pompproef in de winter. Het grondwatermodel is daarna omgezet voor het hele jaar.

Vraag: er ligt een prima kleilaag, winning geeft bijna geen grondwaterstandverlaging. In een kleigebied is dat zeker een risico.

Als we geen kleilaag zouden hebben is het effect op de oppervlakte groter, nu dempt de kleilaag de effecten.

Procedure verder

Brabant Water gaat verder met het inzichtelijk maken van de effecten van de winning en de transportleiding op de omgeving. Dit komt in het MER-rapport te staan. Dit rapport ligt vanaf ongeveer januari 2025 ter inzage. De Commissie MER geeft hier een reactie op. Daarna neemt de provincie een besluit op de aanvraag vanuit de Waterwet voor de onttrekking. Op dit besluit staat bezwaar en beroep open. Naast deze vergunning worden er andere vergunningen verleend, zoals de bouwvergunning van het winveld en voor de aanleg van de transportleiding. Ook hier kan iedereen bezwaar tegen indienen.

Overig

Hoe is het geregeld met droogteschade uitkeringen? Het gerucht gaat dat dat heel moeizaam verloopt

Brabant Water: ieder jaar zijn er in Brabant ongeveer 500 boeren die die een droogteschade bijdrage krijgen. De schade voor droogte kan worden gemeld bij de ACSG, die dit afhandelt namens de provincie. Op onze website staat beschreven hoe u droogteschade aanvraagt.

Er is een investeringsmaatschappij (Redbreast) die een droogteschademassa claim voorbereidt. Zij doen dat om winst te maken. Een deel van de uitgekeerde schade gaat naar de investeringsmaatschappij. Het is nog onduidelijk wat die claim gaat betekenen.

Is er al contact opgenomen over de leiding? Dan benaderen jullie een veelvoud aan grondeigenaren.

Er worden nu een aantal opties voor het leidingtracé gemaakt. De grondeigenaren worden eerst benaderd voordat we deze tracés bekend maken.

Is het verplicht of vrijwillig om medewerking te geven aan de leiding?

Het tracé dat wordt aangelegd tussen Kruisland en Wouw is nog niet definitief bekend. Zodra dit tracé bekend is, gaat Brabant Water met alle grondeigenaren van dit tracé in gesprek over de vergoeding die daarvoor beschikbaar is. Omdat drinkwater een maatschappelijke voorziening is, kan dit uiteindelijk worden afgedwongen. Wij gaan er echter vanuit dat we goede afspraken kunnen maken.

Is er een waardevermindering en komt er een schaderegeling?

Percelen binnen de boringsvrije zone hebben een zakelijke beperking, echter vanwege de boringsvrije zone verwacht Brabant Water niet dat er waardevermindering optreedt. Daar zijn geen praktijkvoorbeelden van bekend. Als men van mening is dat er wel een waardevermindering opgetreden is, kan men contact opnemen met Brabant Water.

Verwachten jullie showstoppers in de vergunningverlening?

Wij verwachten geen showstoppers. Zoals we nu weten, is de plaats van het winveld goed met weinig effect op de omgeving. De mer-rapportage wordt begin 2025 gepubliceerd. Daar kan iedereen zienswijzen op indienen en de MER-commissie geeft een advies. De provincie neemt vervolgens een besluit over de onttrekking. Dat is een openbaar besluit, waar bezwaar op gemaakt kan worden bij de rechter en daarna beroep bij de Raad van State.

Acties:

Brabant Water:

- Proefputten: onderzoek pomproef en de waarden aan de stichting en ZLTO sturen.
- Slides delen,
- Regelmatige update van het proces.